

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:

***минуле, сучасне,
шляхи розвитку***

Збірник наукових праць

Наукові записки

Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 18

У 2-х т. Том I

Засновано у 2000 році

Рівне – 2012

ББК 63.3(4Укр)-7
У45
УДК 94(477)

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. праць: наук. зап. Рівненського державного гуманітарного університету. У 2-х т. – Вип. 18. – Рівне: РДГУ, 2012. – Т. 1. – 249 с.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем українського мистецтва. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-мистецькою спадщиною.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології Рівненського державного гуманітарного університету
Баканурський А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор (Одеса)
Бондарчук Я.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент (Острог), заступник головного редактора
Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент (Рівне), відповідальний секретар
Горпенко В.Г. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Захарчук-Чугай Р.В. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Іваницький А.І. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Кияновська Л.О. – доктор мистецтвознавства, професор (Львів)
Овсійчук В.А. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор (Рівне)
Ричков П.А. – доктор архітектури, професор (Рівне)
Супрун-Яремко Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор (Рівне)
Троян С.С. – доктор історичних наук, професор (Рівне)
Федорук О.К. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор (Рівне)
Жилуок С.І. – доктор історичних наук, професор (Рівне)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ № 15560-4032 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5
від 18.08.2009 р.*

Упорядник тому: проф. **Виткалов В.Г.**

Рецензент: **Афанасьєв Ю.Л.** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету ім. Б.Грінченка

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 3 від 26 жовтня 2012 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

Збірник зареєстрований Президією ВАК України як фахове видання з проблем мистецтвознавства (постанова № 2409/2 від 9.02.2000 р.) та перереєстрований як фахове видання з культурології (постанова № 1-05/5 від 18.11.2009 р.) та мистецтвознавства (постанова № 1-05/4 від 14.10.2009 р.)

ISBN 978-966-8424-76-2

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

УДК 78.071.2

О.А. Паріс

ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВГЕНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ХОРОВОГО МИСТЕЦТВА ГАЛИЧИНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОРІЧЧЯ

У сучасних музикознавчих дослідженнях часто зустрічаються імена незаслужено забутих чи замовчуваних в офіційних радянських джерелах визначних діячів українського музикознавства. Серед митців, що залишили значну культурну спадщину, необхідно згадати Євгена Цегельського – випускника Празької консерваторії, директора Перемиської філії Вищого музичного інституту ім. М.Лисенка, концертуючого скрипаля та педагога, організатора музичного життя Галичини на посаді керівника музичного відділу інституту Народної творчості при Українському центральному комітеті у Львові. Діяльність митця пов'язана з фундаментальними теоретичними дослідженнями, ґрунтовним вивченням та аналізом громадських й мистецьких подій, що відбувались у Західній Україні на початку ХХ ст.

В останнє двадцятиріччя значно активізувались наукові дослідження, присвячені музичній культурі Галичини. Серед важливих напрацювань варто згадати праці С.Павлишин, М.Загайкевич, Л.Кияновської, Л.Мазепи, Т.Мазепи, О.Козаренка, Ю.Ясіновського, В.Сивохіпа, Р.Стельмащука, Я.Горака, Л.Назар, Т.Кобрин та багатьох ін. Окремої уваги заслуговує регулярне проведення впродовж понад 15 років конференції *Musica Galiciana* поперемінно в Польщі та Україні, а також видання її матеріалів.

Мета статті: висвітлення ролі Є.Цегельського у процесі професіоналізації української музичної культури Галичини.

Є.Цегельський працював у плеяді таких визначних вчених у галузі музикознавства, як Борис Кудрик, Антін Рудницький, Зиновій Лисько, Роман Придаткевич, Ігор Соневицький та ін. Дослідження наукової та мистецької спадщини митця репрезентують основні віхи активної музично-громадської, наукової та виконавської діяльності як на батьківщині, так і чужині, де він продовжує пропагувати українське мистецтво й висвітлювати творче життя українців на сторінках зарубіжної преси.

Як і низка інших представників творчої інтелігенції Галичини, Цегельський здобув фундаментальну освіту в навчальних закладах Праги. Після закінчення Карлового університету отримав диплом доктора філософії з музикознавства та естетики, захистивши докторську дисертацію «Чехи і галицько-українська музика ХІХ ст. (взаємозв'язки)» та одночасно закінчив Празьку консерваторію по класу скрипки й теоретичних дисциплін.

Широкий спектр отриманої професійної освіти сприяв тому, що в колі його інтересів на Батьківщині опинилась концертно-виконавська, педагогічна, наукова, культурно-просвітницька та публіцистична діяльність, що не лише відповідала вимогам тогочасного професійного музичного виконавства і наукових досліджень, але й сприяла вихованню національної свідомості, поширенню знань загальнолюдських цінностей та духовному збагаченню нації.

Є.Цегельський, високоосвічений музикознавець європейського рівня, працюючи у галузі музичної публіцистики як кореспондент, не обмежувався проблемами історії української музики, а висвітлював найрізноманітніші явища світової культури в окремих працях та на сторінках преси. Відзначаючи Львів як осередок українського музичного життя у колишній Польщі, вчений докладно аналізував й узагальнював вагомий внесок галицьких музичних товариств і установ у розвиток хорового мистецтва Галичини.

Важливу роль у формуванні музично-громадського руху України відіграло Музичне товариство ім. М.Лисенка, що виконувало функцію регулятора музично-освітньої та

концертної діяльності західноукраїнського краю. Зусиллями членів Товариства – Б.Бережницького, В.Барвінського, М.Голинського, І.Гриневецького, Ф.Колесси, С.Людкевича, Н.Нижанківського, А.Рудницького, О.Ціпановської – у багатьох містах західної України засновано музичні школи та філії Товариства й Вищого музичного інституту ім. М.Лисенка, що консолідувались у 30-ті роки ХХ сторіччя у «Союз українських співочих і музичних товариств» [2; 16]. За словами Є.Цегельського, музичне товариство влаштувало концерти солістів краю та з-за кордону, Шевченківські чи ювілейні концерти разом зі співочими товариствами «Боян», «Сурма», «Бандурист» за участю професорів та учнів Музичного інституту при співучасті місцевих хорів під керуванням С.Людкевича, Л.Туркевича, І.Гриневецького, І.Охримовича, а згодом – А.Рудницького й М.Колесси [17; 4].

Так, у 25-річчя смерті М.Лисенка силами професорів і учнів Музичного інституту відбулась постановка опери «Ноктюрн» М.Лисенка та «Вечорниць» П.Ніщинського, ювілейний концерт «Бояна» (1920 р.), С.Людкевича з нагоди його ювілею (1924 р.), вшанування пам'яті Д.Бортнянського у 100-річчя його смерті (1925 р.) та концерт у 10-річчя смерті І.Франка (1926 р.) [17; 5].

Важливою була музикознавча роль Цегельського у діяльності створеного 1934 року Союзу Українських Професійних Музик у Львові (СУПром) з метою пропаганди української музики. На жаль, діяльність вказаної організації, як зазначають у матеріалах і документах СУПрому В.Сивохип та Р.Стельмащук [15; 3] не дістала відповідного поцінування з огляду на те, що переважна більшість засновників Союзу у повоєнний період опинилася за кордоном, а останній голова СУПрому В.Барвінський був репресований і відбув 10 років у таборах Мордовії.

Основними напрямками діяльності Союзу були творчість, виконавство та музикознавство, що розвінчує тезу про периферійність і провінційність музичного мистецтва Галичини. Організація об'єднала музикантів, які «переважно здобули освіту у кращих вищих школах Європи і організував їх в чотирьох секціях» [7; 7] – композиторській, педагогічній, виконавчій та музикознавчій, у яку, окрім Є.Цегельського входили Б.Кудрик, З.Лисько та В.Витвицький.

Повною мірою визначити і оцінити внесок Цегельського у розвиток українського хорового мистецтва зможемо, ширше розглянувши багатогранну діяльність СУПрому у непростих суспільно-історичних умовах. Архівні матеріали і документи допомагають скласти уявлення про характер діяльності Союзу, персональний склад та творчо-організаційні здобутки у галузі творчості, виконавства, музикознавства, показують широку панораму музичних зацікавлень. «СУПром за посередництвом своїх членів мав вплив на вибір літератури наших хорів; його члени виховували громадянство в здорово-мистецькому дусі за посередництвом науки, преси й доброго прикладу» [17; 15].

Незважаючи на короткий час існування (лише 5 років), Союз зумів активізувати галицьке мистецьке життя. Це, передусім, композиторська творчість, виконавство (переважно вокальне, фортепіанне і хорове), фольклористична, науково-педагогічна, видавнича та широка громадська діяльність, у тому числі і організація сотень концертів з творів українських композиторів у різних регіонах Галичини, співпраця з іншими мистецькими товариствами та інституціями.

У науково-популярному місячнику «Українська музика», який СУПРОМ видавав від 1937 року, друкувалися рецензії, критичні статті та наукові дослідження членів Союзу у галузі української музики, про взаємини українських і закордонних музичних культур, творчість окремих композиторів, висвітлювались проблеми музичної термінології і педагогіки, що являли цінний матеріал для духовного розвитку нації. Продовжуючи діяльність аматорських хорових товариств минулих десятиріч, таких як «Просвіта», «Боян», «Думка», діячі СУПРОМУ організували культурно-просвітницькі заходи, вечори пам'яті, ювілеї та свята. Наприклад, з приводу вшанування 25-річчя смерті М.Лисенка, редакція «Української музики» звертається із закликом – «Ні один український хор, ...культурно-

освітня установа не повинні мовчанкою поминути цих роковин» [10; 61]. У день роковин, 19 грудня 1937 р., у залі міського театру Львова прозвучали твори Лисенка, серед яких кантата «На вічну пам'ять Котляревському», «Гамалія», «На прю» у виконанні хорів «Львівського Бояна», «Бандуриста» та «Сурми».

Рубрика «Музичні події в світі», яку вів Є.Цегельський, містить цінні матеріали про активне музично-театральне та концертне життя різних країн – Польщі, Чехословаччини, Австрії, Англії, Америки, Росії, Італії тощо, що мало на меті спонукати українських діячів хорового мистецтва наслідувати традиції світового концертного виконавства. Музикознавець інформує читачів про виступи познанського кафедрального хору, гастролі чеського хору «Типографія» по містах України та Росії [18; 27].

У статті «Музичне життя Праги» висвітлює концертне життя міста, яке називає «фортецею слов'янської культури, <... > одним з більших музичних осередків» [16; 31], наголошуючи, що функціонування Національного театру, який має оркестр, хор, солістів, балет – відбувається на засадах державного фінансування і спектаклі «...іноді й щодня виставляються». Також отримує допомогу від держави і чеська філармонія, яка «улаштовує щороку т.зв. абонементні концерти, незвичайно люблені публікою <...> при співучасті диригентів, солістів, деколи при співучасті місцевих хорів» [16; 32]. З хорових колективів Цегельський згадує «Глагол», «Празьких учителів» під орудою М.Долежіля, хор «Сметана», наголошуючи, що вони «всі добре вишколені».

Мають свої хори і радіо, і театри. Звісно, що в таких умовах сприятливою є робота і композиторів, що «мають змогу почути свої твори в доброму виконанні, можуть komponувати для великого апарату виконавців». Очевидною видається цінність та вагомість дослідницьких студій Цегельського в активізації галицького хорового життя, в його спрямуванні на професіоналізацію. На сторінках «Української музики» з'являються наукові критичні розвідки М.Антоновича «Недостачі наших хорів», М.Мариняка «Організація і праця хору», Є.Лиськової «Культура голосу в хорі» та Р.Шипайла «Недостачі наших хорів», що окреслюють коло проблем хорового мистецтва, зокрема таких, як «недостатня фахова освіта диригента», «недомагання хористів у ділянках теоретичній, слуховій та голосовій», «добір репертуару», поспішне приготування імпрез [12; 52-55], водночас пропонуючи методичні вказівки, поради та рекомендуючи «всілякі музичні з'їзди, конкурси хорів, фестивалі, спільні концерти, особистий контакт диригентів та хорів» [19; 77]. Цінним виданням цього ж року був «Великий співаник «Червоної калини», що вийшов з ініціативи композиторської секції СУПроМу під редакцією З.Лиська і містив 230 народних пісень різних жанрів у хоровій обробці а capella галицьких композиторів [20; 385]. Більшість обробок написано спеціально для цього видання, а співавторами «Співаника», по суті, можна вважати всіх українських композиторів Галичини.

«Червона калина» – збірник переважно стрілецьких, а також історичних (козацьких), побутових (обрядових, жартівливих пісень) в обробках для мішаного, чоловічого й жіночого хорів. Найціннішу частину збірника становлять стрілецькі пісні, що стали мистецьким проявом національного патріотизму. Це, передусім, твори М.Гайворонського, Р.Купчинського, Л.Лепкого та ін. Багато авторських стрілецьких пісень згодом стали народними через стилістичну спорідненість з історичними народними піснями і отримали таку популярність, що вже за радянської влади їх у підкорегованому варіанті друкували у різних пісенних збірках. «Цей співаник приносить незвичайно цінний вклад у скарбницю української хорової літератури, знаменує дійсно онову нашого хорового репертуару і тому повинен би знатися всюди, де тільки існує хоровий гурток..» [13]. Ще одним цінним виданням СУПроМу був «Диригентський порадишник», рекомендований для співаків, диригентів та просвітянських хорів при співпраці В.Витвицького, М.Колесси та З.Лиська, який містить понад 100 нотних прикладів та ілюстрацій [17].

Ще у 1930 році зі Львова розпочала мовлення перша радіостанція на території сучасної України, що мала назву «Lwowska Fala» (Львівська хвиля). Радіомовлення у ХХ ст. було

найпотужнішим і одним із найвпливовіших засобів масової комунікації. Чимало українських музикантів брали участь у створенні музичних передач на львівському радіо, а їх високий професійний та мистецький рівень виконавства отримував схвальні відгуки у слухачів [6; 203-206]. Від 1936 р. СУПром зумів відстояти у польської влади години ефіру для виконання української музики, серед якої значна частина належала хоровим композиціям; організував українське музичне мовлення. Створений М.Колессою у 1937 році хоровий колектив «Студіо-хор», що професійно виконував твори різного рівня складності, пропагуючи найкращі зразки європейської та української музики, існував спочатку при СУПромі, а згодом при Львівському радіо [11; 160-161]. Хор, до якого входили виконавці з професійною вокальною освітою, прекрасними голосовими даними та сценічним досвідом, а також випускники і студенти Музичного інституту ім. М.Лисенка став потенціальним виконавцем творчих проектів західноукраїнських композиторів, які мали змогу реалізувати свої задуми, складаючи збірки народних пісень та створюючи оригінальні хорові композиції. Хор брав участь у театральних постановках («Вечорниці» П.Ніщинського та «Ноктюрн» М.Лисенка в оперному театрі, 4 квітня 1937 року), різноманітних заходах й урочистостях, як, наприклад, у святкуваннях 1938 року 50-річчя з дня народження та 30-річчя композиторської діяльності В.Барвінського. «Львівські музичні кола проголосили той рік роком Барвінського. Замітно, що навіть польське радіо, яке звичайно було глухе на українські музичні події, цим разом відгукнулося і влаштувало окремий, Барвінському посвячений, концерт, передаваний на цілу Польщу» [3; 2].

Хорові традиції колективу знайшли своє продовження у капелі «Трембіта», створеній Д.Котком наприкінці 1939 року на базі хору товариства «Львівський Боян», куди увійшла частина співаків і зі «Студіо-хору». Професіоналізм згаданих колективів гарантував якість інтерпретації та різноманіття виконавських прийомів і засобів, спрямованих на розкриття художньої цілісності творів. Традиції української музичної культури були продовжені і діями діаспори, зокрема І.Соневицьким, диригентом «Студіо-хору», «Думка» (Нью-Йорк), «Трембіта» (Нью-Джерсі), «Українського Хору ім. Т.Шевченка» (Клівленд). Варто відзначити схвальні відгуки у пресі з нагоди прем'єрного виступу «Студіо-хору», що відбувся 30 січня 1954 року. Критики відзначили «поважну, старанну і головно мистецьку студійну працю хору. Незважаючи на ще невелику кількість учасників, відчувалася певність і точність виконання. Вправна рука диригента виявила також оригінальність інтерпретації, послухність хору в модуляції і колористиці голосів» [8; 3]. Р.Савицький у рецензії на виступ згаданого колективу вказував на продовження «світлих українських традицій хорового співу» [14; 3].

1937 р. Є.Цегельський почав працювати на посаді директора філії Вищого музичного інституту ім. М.Лисенка у Перемишлі, де пробув до початку Другої світової війни. Ще з середини XIX ст. Перемишль був другим після Львова центром українського культурно-освітнього життя Галичини, а Перемиська філія Вищого музичного інституту у Львові, завдяки директорам О.Ціпановській, В.Витвицькому і Є.Цегельському стала однією з найкращих завдяки тому, що виховання молоді базувалось на усталених просвітницьких традиціях попередніх років, пов'язаними зі здобутками музичного мистецтва, освіти, літератури, хорового виконавського мистецтва. На творчості діячів так званої «перемиської школи», у чиєму «доробку хорової творчості займає провідне місце, <...> є найдемократичнішою, пристосованою до потреб і можливостей найширшої аудиторії, тобто, відповідає історичним потребам краю» виховувалось не одне покоління професійних музикантів [9; 70].

Об'єднавши навколо себе талановитих педагогів і музикантів, Цегельський розгортає активну громадську та концертно-виконавську діяльність, про що опублікована стаття «Музичне життя Перемишля» у книзі «Перемишль – західний бастион України», що вийшла друком у 1961 році (Нью-Йорк – Філадельфія). Він – організатор тематичних літературно-музичних вечорів: пам'яті М.Лисенка, Т.Шевченка, М.Шашкевича, різних ювілеїв та свят.

Популярністю користувались так звані Шкільні імпрези за участю учнів Інституту, у тому числі і учнівських хорів.

Музичний інститут мав найвищий рівень навчання серед інших музично-навчальних закладів, котрі діяли у той час у Перемишлі. При Інституті існували курси для диригентів сільських хорів, які «поширювали культуру в маси. Треба признати, що сільський елемент із великим запалом брався до музичної науки...» [17; 8]. Ще з ХІХ ст. осередками розвитку у сфері музичної освіти та виконавства ставали хорові товариства Перемишля, зокрема «Перемиського Бояна», заснованого 1891 року, з ініціативи диригентів і композиторів М.Котка, Й.Кишакевича та В.Садовського-Домет, який входив до складу хорової трупи О.Нижанківського «Дванадцятка», що концертувала по містах Галичини [4; 173].

Діяльність Перемиського Бояна, що досяг серед хорових колективів найвищого професійного рівня, поширюючи музичну культуру, сприяючи пропаганді народних пісень і досягнень світової класики, мала прогресивне значення для становлення українських хорових традицій. За словами Цегельського, «Бояни» «ширили хорову культуру по наших землях. Співати в «Бояні» належало до морального обов'язку нашої інтелігенції» [17; 15].

З початком Другої світової війни Цегельський залишає Перемишль. Після переїзду до Львова, працює на посаді керівника музичного відділу Інституту народної творчості, де виявляє організаторські риси. Це дозволило йому стати авторитетним діячем музичної культури. На цій посаді він організовує музичну школу, яку очолює, концерти солістів, з'їзди культурно-освітніх працівників та разом з іншими діячами Інституту (директор С.Сапун, Є.Козак) краєвий конкурс хорів, що відбувся 1942 р. на окупованих територіях Західної України та був присвячений 100-річчю від Дня народження М.Лисенка. Це було грандіозне свято хорового мистецтва.

Щодо проведення конкурсу ще у 1938 році «Союз українських журналістів і письменників на чужині» звернувся до СУПромУ в справі ініціювання приготовчих праць над відповідним відсвяткуванням 100-ліття уродин М.Лисенка в 1942 р. < ... >, справу ними порушену кладе собі як одну з найважливіших точок своєї дальшої діяльності» [15; 127]. Створеному до цієї дати ювілейному комітету, очолюваному В.Барвінським, вдалося в умовах німецької окупації створити не просто свято вшанування ювілею Лисенка, а потужну маніфестацію національної культури [1; 47].

Метою конкурсу було прагнення підвищити культурний та професійний рівень українських хорів у Галичині, популяризувати творчість видатного українського композитора М.Лисенка й піднести значення хорової самодіяльності у національному вихованні [1; 13].

Є.Цегельським складена програма свята. Окрім індивідуально вибраного репертуару, хори повинні були вивчити три обов'язкові композиції Лисенка: «Ой, діброво, темний гаю», «Ой, гай мати», «Час додому, час». Краєвий конкурс хорів проводився майже півроку і набув широкого розмаху. Після повітових конкурсів, що відбувались у вигляді концертів та оцінювались у кількох номінаціях, були відібрані найкращі колективи для заключного етапу конкурсу у Львові, що відбувся в оперному театрі. Представлено 26 колективів, у тому числі Дрогобицький та Станіславський «Бояни», Станіславська «Думка» та Львівська «Сурма» [1; 15]. До складу журі увійшли д-р. К.Паньківський, о. С.Сапун, д-р. Е.Цегельський, д-р. В.Барвінський, д-р. С.Людкевич, д-р. З.Лисько, проф. М.Колесса, диригент Львівської опери Л.Туркевич. Після завершення конкурсу співаки пройшли колонами міста в напрямку Святоюрської гори, щоб на площі кафедрального собору вклонитись Митрополитові А.Шептицькому, «викликаючи своїми чудовими одягами та бадьорою поставою захоплення серед прохожих. Незвичайну картину творили ці, наче б квітами замаєні лави українських співаків ... Із сотень грудей задзвеніли могутні акорди конкурсних пісень і святково-молитовного «Боже Великий, Єдиний» та покотилися широкою луною по розлогих святоюрських садах. До хористів промовив Митрополит. Він був зворушений і в сердечних, батьківською теплотою навіяних словах привітав хористів, передаючи їм своє

благословення. Враження, що їх пережили хористи на Святоюрській горі, мабуть довго залишаться їм у пам'яті...»[1; 24]. Виступи хорів, перебіг урочистостей, проведення фестивалю дістали широкий відгук як в україномовній пресі, так і в еміграційній, зокрема, в журналі «Екран» (Чикаго), газеті «Свобода» (Нью-Йорк). У 1943 році в окупаційному Львові Є.Цегельський зібрав та підготував матеріал для видання «Альманаху першого краєвого конкурсу хорів у Галичині (У сторіччя народин Миколи Лисенка)».

Подальша діяльність українського музикознавця є маловідомою та містить багато «білих плям». Як відомо, одним із наслідків бурхливих подій Другої світової війни стала потужна і масова хвиля еміграції до країн Європи та Америки. Від попередніх переселень ця хвиля різнилась активною творчою діяльністю, освіченістю, організованістю і рішучими прагненнями продовжувати пропагувати українське мистецтво та культуру на чужині. Зберігаючи національні традиції і рідну мову, Євген Цегельський активно продовжує знайомити світ з досягненнями українських митців.

Наукові, методичні, критичні праці Цегельського свідчать про зацікавленість багатьма мистецькими галузями, різноманітність творчої діяльності, про відданість справі розбудови української культури. Спадщина музикознавця репрезентує значний внесок в українську теоретичну думку, піднімаючи актуальні мистецтвознавчі проблеми.

Джерельні приписи

1. Альманах першого краєвого конкурсу хорів у Галичині: У сторіччя народин Миколи Лисенка / Зібрав Др. Є.Цегельський, ред. М.Семчишин, мист. оф. С.Гординський. – Львів, 1943. – 63 с.
2. Бугаєва О. Архівна спадщина Музичного товариства ім. М.Д. Леонтовича / О.Бугаєва. – К.: НБУВ, 2011. – 388 с.
3. Витвицький В. Василь Барвінський / В.Витвицький // Свобода. – 1987. – Ч. 196. – 13 жовтня. – 4 с.
4. Голдак Т. Західний форпост державності: національно-культурне життя українців Перемишля напередодні Першої світової війни / Т.Голдак // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2009. – С. 170-174.
5. Горак Я. Львівські святкування столітнього ювілею Миколи Лисенка 1942 року / Я.Горак // Музична україністика і світовий контекст. – 2009. – №1. – С. 47-56. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
6. Дмитровський Є. Українські музиканти в передачах львівського радіо (1930-1939-ті рр.) / Є.Дмитровський // Теле- та радіожурналістика. – 2012. – Вип. 11. – С. 203-206.
7. Дувірак Д. СУПром в контексті епохи / Д.Дувірак // Союз українських професійних музик у Львові: Матеріали і док. – Львів: Сполом, Вид-во М.П. Коць, 1997. – С. 7-14.
8. Інавгурація мішаного Студія-хору // Свобода. – 3 березня. – 1954. – № 41. – 4 с.
9. Кияновська Л. «Перемиська школа» як культурологічний феномен / Л.Кияновська // Вісник Львів. ун-ту. Серія мист-во. – 2007. – Вип. 7. – С. 65-71.
10. Лисько З. 25-ліття смерті М.Лисенка / З.Лисько // Українська музика. – 1937. – Ч. 5-6. – С. 61-84.
11. Майчик О. Традиції хору львівського радіо в контексті діяльності українських композиторів-практиків / О.Майчик // Наук. зб. Львівської нац. музичної академії ім. М.В. Лисенка. Музикознавчі студії. – Дрогобич: Посвіт, 2009. – Вип. 21. – С.159-166.
12. Мариняк М. Організація і праця хору / М.Мариняк // Українська музика. – 1937. – Ч. 4. – С. 45-60.
13. Новий великий співаник // Свобода. – 1937. – Ч. 155. – 7 липня. – 4 с.
14. Савицький Р. Студіо-хор «Молода Україна» / Р.Савицький // Свобода. – 1955. – № 19. – 29 січня. – 4 с.
15. Сивохіп В. Союз Українських Професійних Музик у Львові / В.Сивохіп, Р.Стельмашук // Союз українських професійних музик у Львові: Матеріали і док. – Львів:

Сполом, Вид-во М.П. Коць, 1997. – С. 3-6.

16. Цегельський Є. Музичне життя Праги / Є.Цегельський // Українська музика. – 1937. – Ч. 3. – С. 29-44.

17. Цегельський Є. Українське музичне життя у бувшій Польщі в рр.1919-1939 / Є.Цегельський // Архів НТШ-А, Вид. відділ. Ч. 205/XV. – 31 с.

18. Цегельський Є. Музичні події в світі / Є.Цегельський, А.Рудницький // Українська музика. – 1937. – Ч. 2. – С. 1-28.

19. Шипайло Р. Недостачі наших хорів / Р.Шипайло // Українська музика. – 1937. – Ч. 5-6. – С. 61-84.

20. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість. Т. I (1879-1939) / З.Штундер. – Львів: ПП «Бінар-2000», 2005. – 636 с.

Резюме

Розглядається музикознавча та громадська діяльність представника української діаспори Євгена Цегельського. Визначена його роль у професіоналізації хорового виконавства Галичини першої половини ХХ сторіччя.

Ключові слова: Галичина, СУПром, хорове виконавство, музична критика, українська діаспора.

Summary

Paris O. Activity of Yevhen Tsehelskiy is in context of development of Ukrainian choral art of Galychina of the first half of XX of century

The musicological and social activities of the representative of the Ukrainian diaspora Yevhen Tsehelskiy is reviewed in this article. His role in the professionalization of choral singing in Galicia of the first half of XX century is defined.

Key words: Galicia, FUProm (Federation of Ukrainian professional musicians), choral singing, musical criticism, Ukrainian diaspora.

Аннотация

Рассматривается музыковедческая и общественная деятельность представителя украинской диаспоры Е.Цегельского. Определена его роль в профессионализации хорового исполнительства Галичины первой половины ХХ века.

Ключевые слова: Галичина, СУПром, хоровое исполнительство, музыкальная критика, украинская диаспора.

ЗМІСТ

В.Г. Виткалов. Сучасна наукова діяльність у мистецтвознавчому векторі досліджень: за матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Культурна динаміка України в світовому просторі»	3
--	---

Розділ I. ІСТОРИКО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА УКРАЇНИ

Р.І. Безугла. Протогламур. Боротьба з візуальною демонстративністю у період Античності	7
Н.Д. Белявіна. Французький королівський двір XVII століття – осередок концертування віртуозів-інструменталістів	12
Т.Мазена. Європейські й українські музичні товариства у вимірі столичних культур XVIII-XIX ст.	16
Т.В. Смирнова. Музичне виконавство у магнатських маєтках Волині (кінець XVIII – перша третина XIX ст.)	22
І.Л. Бермес. Співоче товариство «Дрогобицький боян»: тяглість традицій	27
Х.Береговська. Творче формування Святослава Гординського у школі Олекси Новаківського	32
О.О. Матола. Становлення аматорського музичного театру в Україні	36
А.В. Мудренко. Сценічне мистецтво українського театру корифеїв: риси високої художності	40
Л.Л. Процик. Репертуар театру ім. І.Франка 20-х років XX ст.: орієнтація на творчий пошук	45
Ю.І. Круп'як. Взаємодія простору та пластичного об'єму (за взірцями української скульптури першої третини XX століття)	49
М.А. Ластовецький. Станіслав Людкевич у спогадах Миколи Колесси	54
А.Г. Єфіменко. Перспективи вивчення художньо-естетичних та теологічних аспектів літургічної творчості першої половини XX століття	57
О.А. Паріс. Діяльність Євгена Цегельського в контексті розвитку українського хорового мистецтва Галичини першої половини XX сторіччя	62
Л.В. Смирна. Українські художники-нонконформісти – учасники європейських виставок (1970-1980-ті роки)	68
Л.М. Білозуб. Національна музична мова українських композиторів XX-XXI ст.	70
С.В. Виткалов. Народнознавчий чинник художньої практики Рівненської області: спроба мистецтвознавчого аналізу	74
І.В. Степанюк. Хореографічна культура Волині в контексті танцювального мистецтва України	78
О.С. Мойсюк. Сакральні тканини Житомирського Полісся: проблеми дослідження, осередки виробництва, регіональні особливості	82
Д.О. Костенко. Проблеми забудови м. Києва у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників	88
О.Ю. Романова. Мистецтвознавчий аналіз весільних дукачів Середньої Наддніпряниці XIX – початку XX ст.	92
Т.Л. Корнішева. Становлення професійних засад хорового диригування в Україні	102

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Н.О. Дем'янова. Звіроформи як відгук тотемізму в українському образотворчому мистецтві: етно-національна специфіка	106
---	-----

<i>С.Л. Плахта.</i> Тенденції імпресіонізму у мистецтві закарпатської школи живопису	109
<i>Г.А. Пархоменко.</i> Метаморфози античної стилістики в творчості А.Гауді	114
<i>С.П. Стоян.</i> Символізм у творчості молодих українських художників: нова хвиля	119
<i>О.С. Чорна.</i> Оригамі в класичних та сучасних теоріях систематизації мистецтва	123
<i>С.В. Оборська.</i> Синтез звуку і кольору у звуковому дизайні: історіографічні підходи ...	127
<i>О.В. Смоляр.</i> Особливості створення дизайну новітніх функціонально-просторових та художньо-образних типів готельно-ресторанних комплексів у стилі «неомодерн»	133
<i>І.С. Бондар.</i> Образний потенціал архітектурного дизайну постмодернізму	138
<i>В.В. Михальчук.</i> Теоретико-методологічні засади вивчення діяльності мистецьких галерей	142
<i>К.Гай.</i> Арт-ринок Західної Європи та США ХХ ст.: історичні аспекти становлення та передумови розвитку	147
<i>В.А. Олійник.</i> Книжкова графіка Сергія Якутовича	152
<i>Н.Пастеляк.</i> Поємність у формотворчих засадах фортепіанного доробку В.Барвінського	157
<i>О.І. Коменда.</i> Жанрово-інтонаційні джерела тематизму камерної кантати Олександра Козаренка «П'єро мертвопетлює»	162
<i>Ю.Ю. Іванова.</i> Дуалізм мистецького синтезу у циклі хорових поем В.Скुरатовського «П'ять струн України»	165
<i>О.В. Драган.</i> Виконавська інтерпретація у творчості диригента (на прикладі діяльності Я.Воцака)	170
<i>Т.О. Гусаченко.</i> Пісенні цикли І.Шамо: тема – ідея – образ	177
<i>Є.В. Куш.</i> До питання тембрової виразності електромузичних інструментів	181
<i>О.В. Супрун.</i> Питання комунікативних особливостей джазового мистецтва	186
<i>В.В. Дьяченко.</i> Виникнення і розвиток мистецьких технологій у звукорежисурі	190
<i>А.О. Медведєва.</i> Театральна маска як атрибут сценічного дійства	195
<i>О.А. Апчел.</i> Документальний театр як вид сучасної постдраматичної театральної культури	199
<i>О.М. Мельничук.</i> Фаустівські метаморфози в символістській драмі Якова Мамонтова «Дівчина з арфою»	204
<i>О.М. Черніговець.</i> Дитячий ігровий театр північно-західного регіону України другої пол. ХІХ – поч. ХХ ст. як форма традиційної культури	209
<i>В.О. Радзієвський.</i> Сучасні музичні субкультури у контексті субкультурології	214
<i>О.А. Мерлянова.</i> Танець у контексті сімейної обрядовості	219
<i>М.В. Сахно.</i> Категоріальний апарат конкурсної хореографії	224
<i>О.О. Бігус.</i> Балетмейстерський контекст творчих портретів В.Чуперчук та А.Зібаровської	228
<i>І.О. Комарницький.</i> Сакральний вимір гостинності	231

Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

<i>В.Г. Виткалов.</i> Культурно-мистецький потенціал Рівненщини як предмет наукового дослідження	236
<i>С.С. Димченко.</i> Науковий доробок Миколи Гордійчука в контексті українського музикознавства другої пол. ХХ – початку ХХІ ст.	239
<i>Відомості про авторів</i>	244

TABLE OF CONTENTS

V.Vytkalov. Modern scientific activity in an art vector of the research: on the materials of VIII International Scientific Conference «Cultural dynamics of Ukraine in the world space» 3

Division of I. HISTORICAL AND IS CULTURAL HERITAGE OF UKRAINE

R.Bezugla. Protohlamour. A fight is against visual demonstrativeness in the period of Antiquity	7
N.Belyavina. The French royal court of XVII of century is a cell of giving concerts of virtuosos-instrumentalists	12
T.Mazepa. European and Ukrainian musical societies are in measuring of capital cultures of XVIII of – XIX century	16
T.Smirnova. Development of musical performance is in the magnate estates of Volyn (an end of XVIII is first third of XIX of century)	22
I.Bermes. Singing society «Drohobych Boyan»: continuity of traditions	27
X.Beregovska. Creative formation Sviatoslav Gordinsky in school Oleksa Nowakowsky	32
O.Matola. The Formation of the Amateur Musical Theater in the Ukraine	36
A.Mudrenko. The scenic art of the Ukrainian theatre of the luminaries: features of the high artistic	40
L.Protsik. The repertoire of the Franko Theatre of the 20 th years of the XX th century: designed for the creative search	45
U.Krypyak. Cooperation's of space and plastic volume (after standards of Ukrainian sculpture first third of XX of century)	49
M.Lastovetsky. Stanislav Lyudkevych in Mykola Kolessa's memoirs	54
A.Efimenko. Prospects of study of study of artistic, and theology aspects of liturgy work of the first half of XX of century	57
O.Paris. Activity of Yevhen Tsehelskiy is in context of development of Ukrainian choral art of Galychyna of the first half of XX of century	62
L.Smirna. The Ukrainian artists-members of the opposition are in exhibition activity of Europe (1970-1980 th)	68
L.Bilozub. The national musical language of the Ukrainian composers in the XX-XXI centuries	70
S.Vytkalov. Factor of ethnology of artistic practice of the Rivne area: attempt of study of art analysis	74
I.Stepanyk . Choreographic Volyn Culture in the context of the dance Ukrainian art	78
O.Moisuk. Sacral fabrics of Zhytomyr Polesye: research problems, cells of production, regional features	82
D.Kostenko. Problems of building of Kyiv are in labors of home and foreign researchers	88
E.Romanova. Study of art analysis of wedding dukaches of Middle Naddniprianschyna of XIX – beginning of XX of century	92
T.Kornicheva. Becoming of professional principles of choral conducting is in Ukraine	102

Division of II. THE TEORETICAL AND METHODOLOGICAL PROBLEMS OF STUDY OF ART

N.Demyanova. Animal forms as a response to totemism in the Ukrainian art: ethno-national specific	106
--	-----

S.Plahta. Tendencies of Impressionism in the trans-Carpathian painting school art	109
G.Parhomenko. Metamorphoses of ancient stylistic in work And.Gaudi	114
S.Stoyan. The symbolism in the works of the young Ukrainian artists: new wave	119
O.Chorna. Origami in the classic and modern theories of systematization of art	123
S.Oborska. The synthesis of the sound and color in the sound design: historiographical approaches	127
O.Smolyar. Features of creation design of newest function of spatial and artistically-vivid types of hotel-restaurant complexes are in style «neomodern»	133
I.Bondar. Vivid potential of architectural design of post-modernism	138
V.Mikhailchuk. Theoretical and methodological principles of study of activity of artistic galleries	142
K.Gay. Western Europe and USA of XX of century: historical aspects of becoming and precondition of development	147
V.Oliynik. The book graphic arts by Sergey Yakutovich	152
N.Pasteluak. Features of the poem in the formative principles of piano heritage W.Barvinsky	157
O.Komenda. Genre and intonation sources of the the matism of chamber cantata by Alexander Kozarenko «Deathly Pierrot»	162
U.Ivanova. Dualism of artistic synthesis in the loop of choral poems V.Skurativsky «Five strings of Ukraine»	165
O.Dragan. Performance interpretation is in work of conductor (on example of activity Y.Voschak's)	170
T.Gusachenko. Song cycles are I.Shamo: termes is idea is appearance	177
E.Kusch. To question of timbre expressiveness electronic musical instruments	181
O.Suprun. Question of communicative features of jazz art	186
V.Dyachenko. Origin and development of artistic technologies in to voice direction	190
A.Medvedeva. Theatrical mask as attribute of a stage action	195
H.Apchel. Documentary theater as a separate type of modern theatrical Post-dramatisches culture	199
O.Melnichuk. The Yakiv Mammontov's symbolic drama «The girl with the harp»: the problems, influences and art originality	204
O.Chernigovets. Child's playing theatre north-western to the region of Ukraine of the second half of XIX – beginning of XX of century as form traditional culture	209
V.Radzievski. Modern musical subculture in context sub culturological	214
O.Merlyanova. The dance in the context of family ritualism	219
M.Sahno. The categorical apparatus of the contest choreography	224
O.Bigus. Ballet-master context of creative portraits in V.Chuperchuk and A.Zibarovska	228
I.Komarnitski. The sacred character of the hospitable	231

Division of III. REVIEWS, REPORTS, INFORMATION

V.Vytkalov. Cultural and art potential of the Rivne area as article of scientific research	236
S.Dimchenko. Scientific work of Mykola Gordiychuk in context of Ukrainian musicology of the second Paul. XX – to beginning of XXI of century	239